

چهارشنبه 7 اسفند 1398 - 2 زجب 1441 - 26 فوریه 2020

درگذشت علامه "علی اکبر دهخدا" نویسنده لغت‌نامه بزرگ دهخدا (1334 ش)

درگذشت علامه "علی اکبر دهخدا" نویسنده لغت‌نامه بزرگ دهخدا (1334 ش)، علی اکبر دهخدا در 5 اسفند 1258 ش در تهران دیده به جهان گشود. وی علوم ابتدایی و سطوح عالی را در ایران سپری کرد. سپس برای تکمیل علوم جدید به اروپا سفر نمود و مدت پنج سال به تحقیق و تفحص پرداخت. بازگشت دهخدا به ایران مصادف با نخستین طلیعه افکار آزادی‌خواهانه و شروع مبارزات جنبش مشروطیت در ایران بود. دهخدا که با استبداد و مظالم آن زمان شدیداً مخالف بود، به صف مبارزان پیوست و به نگارش مقالات تند و طنزآمیز پرداخت. او که از همکاران روزنامه صوراسرافیل بود، پس از توقیف و تعطیلی روزنامه به اروپا تبعید شد. دهخدا پس از استقرار مشروطیت به ایران بازگشت و در روزنامه‌های مختلف نویسندگی کرد. او در ایام جنگ جهانی اول و مهاجرت آزادی‌خواهان، در یکی از ایلات بختیاری منزوی گردید و در آنجا مقدمات تدوین لغت‌نامه بزرگ خود را پی‌ریزی نمود.

این اثر مهم علمی و ادبی دهخدا، آن‌چنان گسترده، دقیق و غنی است که می‌توان آن را یکی از شاهکارهای بزرگ زبان فارسی در قرن اخیر دانست. کارهای ادبی و انتقادی دهخدا از نظر سبک و سلیقه کم‌رنگ‌تر است و نوآوری او در طنزنویسی، مکتبی نوین در زبان و ادبیات فارسی به وجود آورد.

در زمینه شعر نیز، دهخدا آثاری برجسته دارد که با بیانی ساده و دلنشین سروده شده است. دهخدا همچنین با گردآوری کتاب امثال و حکم که مجموعه‌ای از بیست و چهار هزار ضرب‌المثل فارسی است، نخستین فرهنگ‌نامه عرفی و عامیانه را در زبان فارسی تدوین کرد. وی سرانجام در هفتم اسفند 1334 ش در 76 سالگی در تهران درگذشت و در قبرستان ابن بابویه در ری مدفون شد.

حلت فقیه هاشمی، عالم فاضل، آیت‌الله میرزا هاشم آملی، فقیه و عالم بزرگ معاصر، در حدود سال 1283 ش برابر با 1322 ق، در روستایی نزدیک لاریجان از توابع آمل در مازندران به دنیا آمد. ایشان پس از پشت سرگذاشتن تحصیلات مقدماتی، راهی تهران شد و در مدرسه سپهسالار این شهر اقامت گزید. او در آن مدرسه مورد توجه شهید آیت‌الله سید حسن مدرس قرار گرفت و از استادانی همچون میرزا طاهر تنکابنی، میرزا ابوالحسن شعرانی و محمدعلی شاه آبادی بهره برد. میرزا هاشم آملی سپس در قم در محضر درس حضرات آیات شیخ عبدالکریم حائری یزدی و سید محمدحجت کوه‌کمره‌ای حاضر شد و پس از چندی به درجه رفیع اجتهاد نائل آمد. این فقیه سترگ از آن پس برای بهره‌رسانی و مندی از محفل پر رونق نجف، عازم آن دیار گردید. ایشان در نجف، در درس حضرات آیات سید ابوالحسن اصفهانی، میرزای نایینی و آقا ضیاءالدین عراقی حاضر شد و به مقام والایی در علم دست یافت. میرزا هاشم آملی از آن پس حلقه درس خود را در نجف و قم تشکیل داد و فضایی بسیاری در محضر معظم‌له پرورش یافته و به درجات بالایی علمی دست یافتند که حضرات آیات: میرزا جواد تبریزی، ناصر مکارم شیرازی، عبدالله جوادی آملی، حسن حسن‌زاده آملی، سید جعفر کریمی، سید مصطفی و سیدعلی محقق داماد، محمد محمدی گیلانی و اسماعیل صالحی مازندرانی و ده‌ها عالم فاضل از آن جمله‌اند. آیت‌الله میرزا هاشم آملی، به عنوان یکی از شیوخ فقها و مراجع تقلید قم به شمار می‌رفت و در جریان انقلاب اسلامی ایران، از آغاز اولین نهضت روحانیان و مردم در قضیه انجمن‌های ایالتی و ولایتی گرفته تا قیام 15 خرداد 1342 و بعد از آن، تا زمان پیروزی انقلاب اسلامی ایران، آن بزرگوار به عنوان یکی از مراجع تقلید در کنار رهبر انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی(ره) قرار داشت و علاوه بر شرکت در جلسات علما، در مواقع ضروری دیدگاه‌های خود را با صدور اعلامیه به آگاهی همگان می‌رساند. این فقیه جلیل تمام عمر را با کمال زهد، تقوا و صدق و صفا و در نهایت عزت نفس گذراند و به هیچ یک از تجملات دنیوی، اعتنایی نداشت. از جمله آثار چاپی ایشان، کتاب الطهارة، الصلاة و الصوم می‌باشد. این عالم ربانی سرانجام در هفتم اسفند 1371 ش برابر با چهارم رمضان 1413 ق در 88 سالگی به لقاءالله پیوست و در مسجد بالاسر حرم حضرت معصومه به خاک سپرده شد.

درگذشت "ابوحنان، سده"، دانشمند بزرگ مسلمان (440 هـ)، محمد بن احمد بن ریحان هروی خوارزمی بیرونی معروف به ابوریحان بیرونی، از مشاهیر حکمای نامی و اکابر فلاسفه و ریاضی‌دانان اسلامی ایران زمین می‌باشد که در فنون ریاضی، طب، نجوم و سایر علوم زمان خود، متبحر بوده است. وی نزدیک به چهل سال در هند اقامت گزید و علاوه بر تسلط کامل به زبان آن‌ها، افکار حکمای هند و فلاسفه و ریاضی‌دانان را ضمیمه و معارف اسلامی نمود و علوم و معارف اسلامی را در بلاد هندوستان رواج کلی داد. هم‌چنین در ریاضیات، هیئت و جغرافیا فعالیت علمی زیادی داشته و کتب گوناگونی نگاشته است. وی معاصر حکیم ابوعلی مسکویه، ابوسهل مسیحی و ابوعلی سینا، بوده است. این فیلسوف و حکیم بزرگ مسلمان، قرن‌ها قبل از دانشمندان غربی، کروی بودن زمین را کشف کرد و بر اساس محاسبات خود به این نتیجه رسید که زمین هر روز یک بار به دور خود و هر سال یک بار به

دور خورشید می‌چرخد. ابوریحان بیرونی به زبان‌های عربی، یونانی و سانسکریت تسلط داشت و با تکیه بر دانش گسترده‌ی خویش، کتاب‌های متعددی را ترجمه کرد. علاوه بر آن حدود نیمی از آثار با ارزش این دانشمند نامی مسلمان در علم ریاضیات و نجوم می‌باشد. الارشاد فی احکام النجوم، زیج مسعودی و مآلهند از جمله تالیفات اوست. تهلد "هکته، هه‌گه" نابغه ادبیات فائسه (1802م)

ویکتور ماری هوگو، درخشان‌ترین چهره ادبی قرن نوزدهم فرانسه، در 26 فوریه 1802م در شهر یژائسون این کشور به دنیا آمد. وی از سال‌های ابتدایی زندگی وارد عرصه ادبیات شد و آثار بزرگان این رشته را مطالعه کرد. هوگو در 25 سالگی به عضویت آکادمی فرانسه درآمد و هم‌زمان با آن به عنوان یکی از اعضای مجلس مقتنه انتخاب شد. وی در زمان حکومت ناپلئون سوم، به دلیل مخالفت با سیاست‌های مستبدانه او، از پاریس تبعید شد و مدت 19 سال یعنی در تمام مدت امپراتوری ناپلئون سوم در تبعید به سر برد. کتاب‌های غم‌انگیز و منظومه‌های شیوایی که در این دوران نوشته است، از تلخ کامی‌های او در این ایام حکایت دارد و کتاب معروف بینوایان از یادگارهای این دوران است. وقتی که بنیان امپراتوری ناپلئون سوم متزلزل گردید، هوگو آزاد شد و با شکوه تمام به پاریس بازگشت. از آن زمان بود که به دلیل رنج‌ها و مشقات دوران تبعید، از سیاست کناره گرفت و کارهای ادبی خود را ادامه داد. با این حال مردم فرانسه برای بزرگداشت هوگو در جشن تولد هشتاد سالگی او، جشن بزرگی برپا کردند و در برابر خانه او تجمعی‌صمیمانه برپا نمودند. هوگو را بنیان‌گذار مکتب رومانتیسم می‌دانند که بر اساس آن احساسات و تخیل بر عقل برتری داشت و هنرمند در این مکتب باید بدون هیچ قیدی به بیان احساسات خود بپردازد. هرچند پس از هوگو، رمانتیسم پیشرفت کرد، ولی در زمان هوگو به اوج توانایی و رونق خود رسید. وی در اشعارش از همه موضوعات، سخن رانده و از همه صورت‌ها و اشکال هنری بهره جسته است؛ از سروده‌های حماسی تا هجوگویی و از مرثیه تا غزل. در اشعار هوگو، مضامینی چون تضاد شب و روز، نیکی و بدی، وجدانی و بی‌وجدانی و تاریکی مد نظر قرار گرفته است. مسئله بزرگ از دیدگاه هوگو، بی‌عدالتی است که از آن به عنوان بدی یاد کرده است. هوگو دارای نیرومندترین و متنوع‌ترین استعدادهای هنری قرن خود بود و افتخارش از افتخارات معمول مردان بزرگ ادب فراتر رفت. از معروف‌ترین آثار این نویسنده شهیر فرانسه و جهان می‌توان به رمان‌های بینوایان، ناپلئون کوچک، تیره‌بختان، تاریخ یک جنایت، مردی که می‌خندد، گوژپشت نوتردام و کارگران دریا، اشاره کرد. ویکتور هوگو سرانجام در 22 مه سال 1885م در 83 سالگی در اوج شهرت درگذشت و پس از تشییعی با شکوه در پاریس به خاک سپرده شد.

هنگام، "هاتاناک" جشن، نگ‌مل، مسیحیان، عید وارتناک سالروز قیام ملی ارامنه به رهبری وارتن مامیکونیان می‌باشد.